

Łomża, dnia 17.02.2026 r.

DOA.001.2.2026

DRUK Nr 358

**Szanowny Pan
Wiesław Tadeusz Grzymała
Przewodniczący
Rady Miejskiej Łomży**

WNIOSEK

Na podstawie § 60 Statutu Miasta Łomży w zw. z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153, 1436), art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1684) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2, art. 180 pkt 1 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 49, 1301), przedkładam projekt następującej uchwały:

1) Uchwała Rady Miejskiej Łomży w sprawie przyjęcia i realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2026–2028.

UZASADNIENIE

Obowiązek opracowania i realizacji programu rozwoju pieczy zastępczej wynika z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2026–2028 stanowi dokument strategiczny określający kierunki działań Miasta Łomża w zakresie organizacji, rozwoju oraz wsparcia systemu pieczy zastępczej.

Celem programu jest zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej bezpiecznych i stabilnych warunków wychowania, w szczególności poprzez rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, podnoszenie jakości funkcjonowania pieczy instytucjonalnej oraz wzmacnianie wsparcia dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Przyjęcie programu umożliwi planowe i spójne realizowanie zadań własnych gminy i powiatu w zakresie pieczy zastępczej oraz stanowi podstawę do podejmowania działań organizacyjnych i finansowych w kolejnych latach.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

Załącznik:

1) Projekt Uchwały Rady Miejskiej Łomży w sprawie przyjęcia i realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2026–2028.

Z up. Prezydenta Miasta

**DYREKTOR
Centrum Usług Społecznych
w Łomży**

mgr inż. Wiesław Jagielek

**Andrzej Stypułkowski
ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA**

DRUK Nr 358A

Projekt

z dnia 3 lutego 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ ŁOMŻY**

z dnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia i realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2026 - 2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153, 1436) w zw. z art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1684) w zw. z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2, art. 180 pkt 1, art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 49, 1301) Rada Miejska Łomży uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2026 – 2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Łomża.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Łomży

Wiesław Tadeusz Grzymała

RADCA PRAWNY

Stanisław Grzymała

Załącznik do uchwały nr
Rady Miejskiej Łomży
z dnia 2026 r.

**PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
W ŁOMŻY
NA LATA 2026-2028**

Łomża, styczeń 2026 r.

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	2
II.	Charakterystyka pieczy zastępczej	3
III.	Organizacja systemu pieczy zastępczej	5
IV.	Opis systemu pieczy zastępczej na terenie miasta Łomża	6
V.	Finansowanie rodzin zastępczych	19
VI.	Instytucjonalna piecza zastępcza w Łomży	21
VII.	Praca z rodziną naturalną	26
VIII.	Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej	27
IX.	Program na lata 2026 – 2028	30
X.	Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2026-2028	33
XI.	Źródła finansowania program	34
XII.	Realizatorzy program	34
XIII.	Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie	34
XIV.	Monitoring i ewaluacja	39
XV.	Zakończenie	39

I. Wprowadzenie

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej zawiera opis wsparcia dzieci i rodzin na terenie miasta Łomża. Oparty jest na prawach dziecka ustanowionych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencji o Prawach Dziecka, w szczególności:

- prawa dziecka do rodziny i pozostawania pod jej opieką;
- prawa dziecka do poszanowania więzi rodzinnych dziecka odseparowanego od któregośkolwiek z rodziców;
- prawa ustanowienia dla niego pieczy zastępczej;
- ochrony jego dobra w postępowaniu administracyjnym.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.) zobowiązuje powiat do organizowania dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej – opieki zastępczej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 w/w ustawy, do zadań własnych Powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letniego programu, dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu miasta rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W celu realizacji tych zadań tworzy się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2026 – 2028, który jest kontynuacją Programu na lata 2023 - 2025, a celem jest rozwój przede wszystkim rodzinnych form pieczy zastępczej, a instytucjonalna piecza zastępcza jest uzupełnieniem, organizowanie wszechstronnego wsparcia dla rodzin zastępczych, podejmowania działań umożliwiających powrót dzieci do domu rodzinnego oraz zabezpieczenie środków finansowych na realizację tych zadań.

Założenia Programu są spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Łomża na lata 2022-2030.

Priorytetem polityki społecznej w Mieście Łomża jest dobro rodziny postrzegane, jako zapewnienie możliwości wsparcia rodziny we wszystkich wymiarach jej społecznego funkcjonowania. Zabezpieczenie pomocy rodzinie w środowisku.

Działania systemowe mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, aby w efekcie wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny, a w sytuacji koniecznej interwencji zapewnienie szybkiego powrotu dziecka do rodziny, a jeżeli jest to niemożliwe podjęcie działań celem przysposobienia lub powierzenia w długoterminową pieczę zastępczą.

Pozytywne wpływy wychowywania w rodzinie są związane przede wszystkim z realizowanymi w rodzinie celami, wzajemną więzią uczuciową, pełnionymi w rodzinie rolami oraz wzorcami wzajemnego komunikowania się. Dobrej rodziny w procesie wychowania oraz wzrastania dzieci i młodzieży nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami, tj. nie może, nie potrafi, bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzą

konieczność udzielania pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji.

Program uwzględnia potrzeby środowiska lokalnego w obszarze pieczy zastępczej, w szczególności dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Wskazuje na konieczność rozwoju jakościowego i ilościowego pieczy zastępczej, tworzenia nowych rodzinnych form pieczy zastępczej, prowadzenia szkoleń dla rodzin zastępczych wszystkich typów, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie miasta oraz kontynuację zapewnienia specjalistycznego wsparcia dla środowiska pieczy zastępczej. Bierze także pod uwagę podejmowanie działań na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwoju warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem oraz poprawy funkcjonowania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Jako ważny obszar determinujący rozwój pieczy zastępczej w środowisku lokalnym, wskazuje także współdziałanie podmiotów realizujących zadania w ramach rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. Charakterystyka pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Rolą systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa do wychowywania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną, opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, powrotu do rodziny, utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno się wychowywać dziecko, jest rodzina zastępcza.

System pieczy zastępczej jest wspierany przez różne instytucje oraz posiada rozwiązania takie jak: powołanie w każdym powiecie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, urlopy dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, rodziny pomocowe, zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, obowiązek współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, i innymi organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, organizacjami społecznymi, oraz przydzielenia przez gminy asystenta rodziny, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Pieczą zastępczą zapewnia:

1. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.
2. Opiekę i wychowanie mające na celu przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia;
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki;
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i

separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;

3. Realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona;
 - b) niezawodowa;
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- 2) rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. klasyfikuje rodziny zastępcze na:

- 1) Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.
- 2) Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędącymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

Instytucjonalna pieczę zastępczą sprawowaną jest w formie:

1. Placówki opiekuńczo-wychowawczej typu:
 - socjalizacyjnego;
 - interwencyjnego;
 - specjalistyczno-terapeutycznego;
 - rodzinnego
2. Regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej
3. Interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

III. Organizacja systemu pieczy zastępczej

Za organizację systemu pieczy zastępczej odpowiada powiat lub miasto na prawach powiatu. Do zadań miasta na prawach powiatu należą w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz coroczny limit rodzin zastępczych

zawodowych, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu miasta rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;

2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;

3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze rodzinne i regionalne, placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;

6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia;

b) specjalistycznego poradnictwa;

8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

10) wprowadzanie danych zgodnie z art. 38d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej, aktualizowanie i usuwanie tj.:

a) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej;

b) wykaz osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

c) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

d) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe;

e) wykaz rodzinnych domów dziecka; (jeżeli takie powstanie na terenie miasta)

f) wykaz placówek opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych istniejących na terenie miasta;

g) wykaz osób usamodzielnianych.

11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

12) sporządzanie wspólnie z centrum usług społecznych sprawozdań rzeczowo –

finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, (który stosowany jest w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie, stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych);

13) przekazywanie do biura informacji gospodarczej, informację gospodarczą w przypadku powstania zaległości z tytułu nieponoszenia odpłatności za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Z obserwacji i analizy sytuacji systemu rodzinnej pieczy zastępczej, braku kandydatów na rodziny zastępcze, można wywnioskować, że pomimo korzystnych zmian w systemie nie jest możliwe w najbliższym czasie zastąpienie pieczy instytucjonalnej, rodzinną pieczą zastępczą. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jest zbyt mała, a problemy niektórych wychowanków są zbyt trudne do udźwignięcia przez rodziców zastępczych. Należy zaznaczyć, że nie tylko nastolatki wykazują zaburzenia zachowania, coraz większa liczba dzieci poniżej 10 roku życia ma diagnozowane zaburzenia rozwojowe i wymaga stałej terapii i wsparcia psychologa.

IV. Opis systemu pieczy zastępczej na terenie miasta Łomża

Od 2012 r. wraz z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ma miejsce dynamiczny rozwój działań i ofert w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej. Do 31 marca 2025 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Łomży było Centrum Pieczy Zastępczej. W związku z reorganizacją i przekształceniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży w Centrum Usług Społecznych oraz połączenia Centrum Usług Społecznych w Łomży z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży (Uchwała Nr 108/XII/25 Rady Miejskiej w Łomży z dnia 26 lutego 2025 r.). Od 1 kwietnia 2025 r. zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Łomża realizuje Dział Pieczy Zastępczej w Centrum Usług Społecznych w Łomży. Są to następujące zadania:

- 1) prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikuje osoby kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydaje zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; (Dział Pieczy Zastępczej szkoli Programem PRIDE Towarzystwa Nasz Dom, posiadającym licencje MRiPS);
- 4) zapewnia badania psychologiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- 5) organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora

i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, jeżeli będą chętni do prowadzenia takiej placówki;

6) zapewnia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

7) zapewnia pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

8) organizuje dla rodzin zastępczych oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

9) współpracuje ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrami usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

10) prowadzi poradnictwo i terapie dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

11) zapewnia pomoc prawną osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

12) dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

13) prowadzi działalność diagnostyczno-konsultacyjną, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka o ile będą chętni do prowadzenia tej formy opieki zastępczej, a także szkoli i wspiera psychologiczno-pedagogicznie osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;

14) przeprowadza badania pedagogiczne i psychologiczne oraz analizę, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

15) zapewnia rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

16) zapewnia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

17) przedstawia Prezydentowi i Radzie Miasta coroczne sprawozdanie z efektów pracy;

18) zgłasza do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

19) organizuje opiekę nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

20) prowadzi rejestr, o którym mowa w art. 38d Ustawy z dnia 7 października 2022 r., o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw ich aktualizację i usuwanie.

Do realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Centrum Usług Społecznych wyodrębniono Dział Pieczy Zastępczej, w skład, którego wchodzi:

- 1) kierownik;
- 2) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej (3 etaty);
- 3) asystenci rodziny (3 etaty);
- 4) psycholog.

Z rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, niezawodowymi i zawodowymi współpracują koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, którego wyznacza rodzinie organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej.

Zgodnie z art. 128 ustawy systematycznie oceniana jest:

- 1) sytuacja dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej;
- 2) sytuacja rodziny zastępczej;

Pobyt małoletnich w pieczy zastępczej jest traktowany, jako pobyt czasowy wynikający z przejściowej dysfunkcyjności rodziny naturalnej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny w celu:

- 1) ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- 2) analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- 3) modyfikowania planu pomocy dziecku;
- 4) monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- 5) oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- 6) oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 7) informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje w konsultacji z:

- 1) odpowiednio rodziną zastępczą;
- 2) pedagogiem;
- 3) psychologiem;
- 4) właściwym asystentem rodziny;
- 5) przedstawicielem ośrodka adopcyjnego;
- 6) koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- 7) rodzicami dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

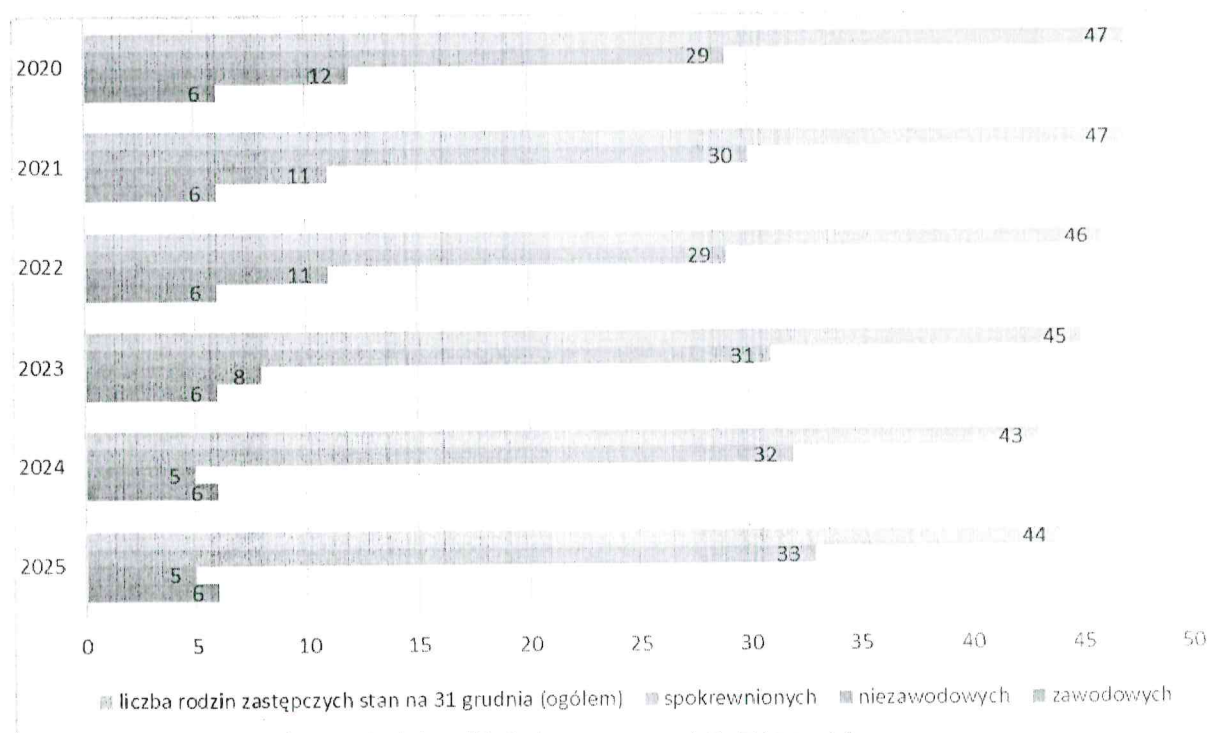
W Łomży od roku 1999 wszystkie dzieci w wieku do 10 roku życia są zabezpieczane i umieszczane w rodzinnej pieczy zastępczej. Sąd Rodzinny w Łomży prowadząc postępowania opiekuńcze posługuje się opinią biegłych sądowych, kuratorów sądowych i Działu Pieczy Zastępczej w Centrum Usług Społecznych w Łomży. Na wniosek Sądu DPZ, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej wskazuje rodzinę zastępczą, w której

proponuje umieścić małoletnie dzieci.

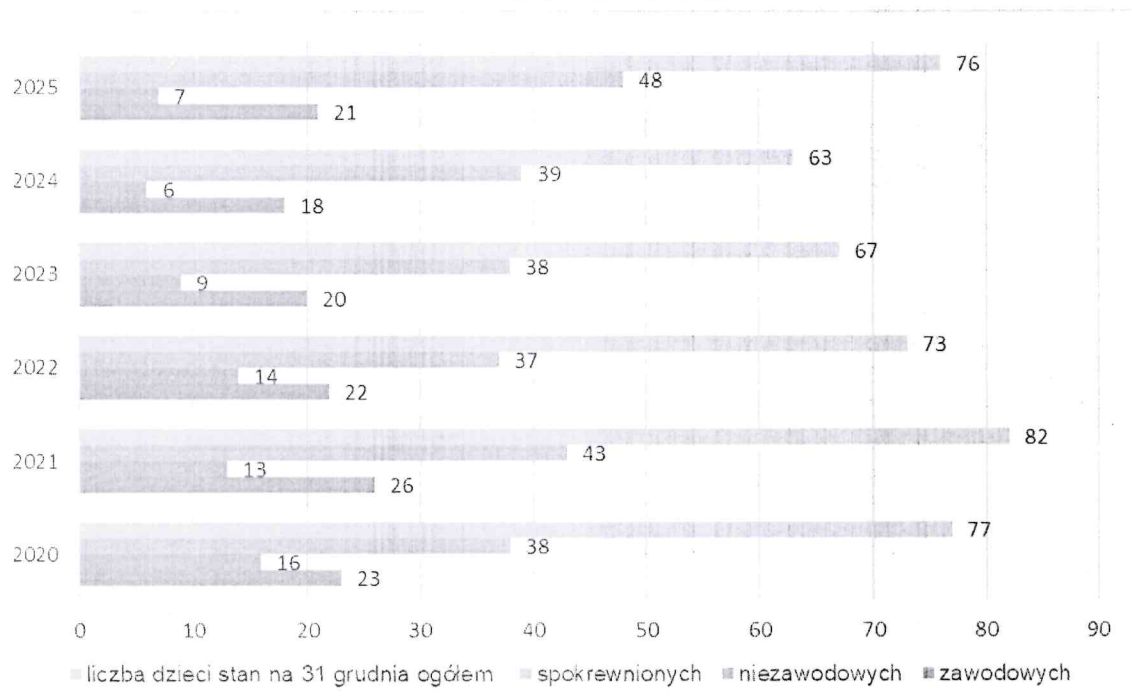
O konieczności wszczęcia postępowania sąd może być informowany przez centrum usług społecznych, szkołę, policję, lub inną instytucję, która posiada informację, że dobro małoletnich jest zagrożone. Dzieci w wieku powyżej 10 roku życia są zabezpieczane i umieszczane w placówce opiekuńczo - wychowawczej.

Strukturę rodzinnej pieczy zastępczej w Łomży w latach 2020-2025 obrazują poniższe zestawienia i wykresy:

Wykres nr 1. Rodziny zastępcze w Łomży w latach 2020-2025

Wykres nr 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020-2025

Wykres nr 3. Liczba dzieci zabezpieczonych w pogotowiu rodzinnym w latach 2020-2025

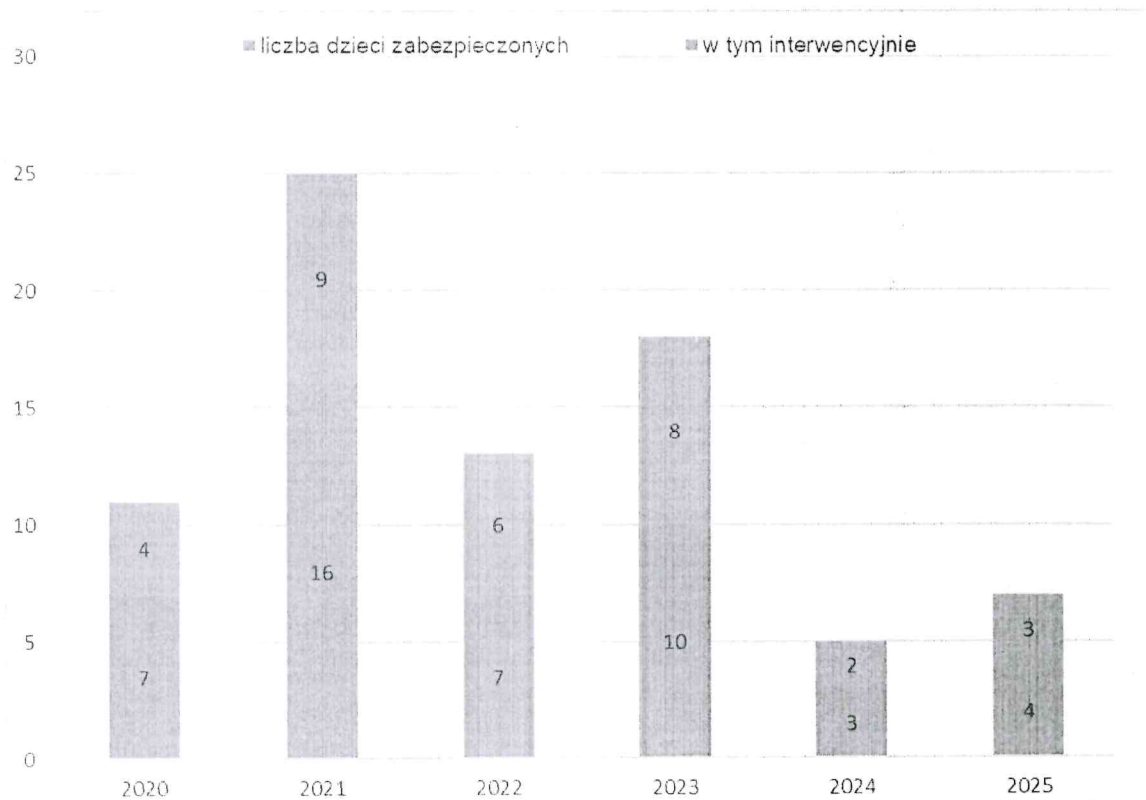
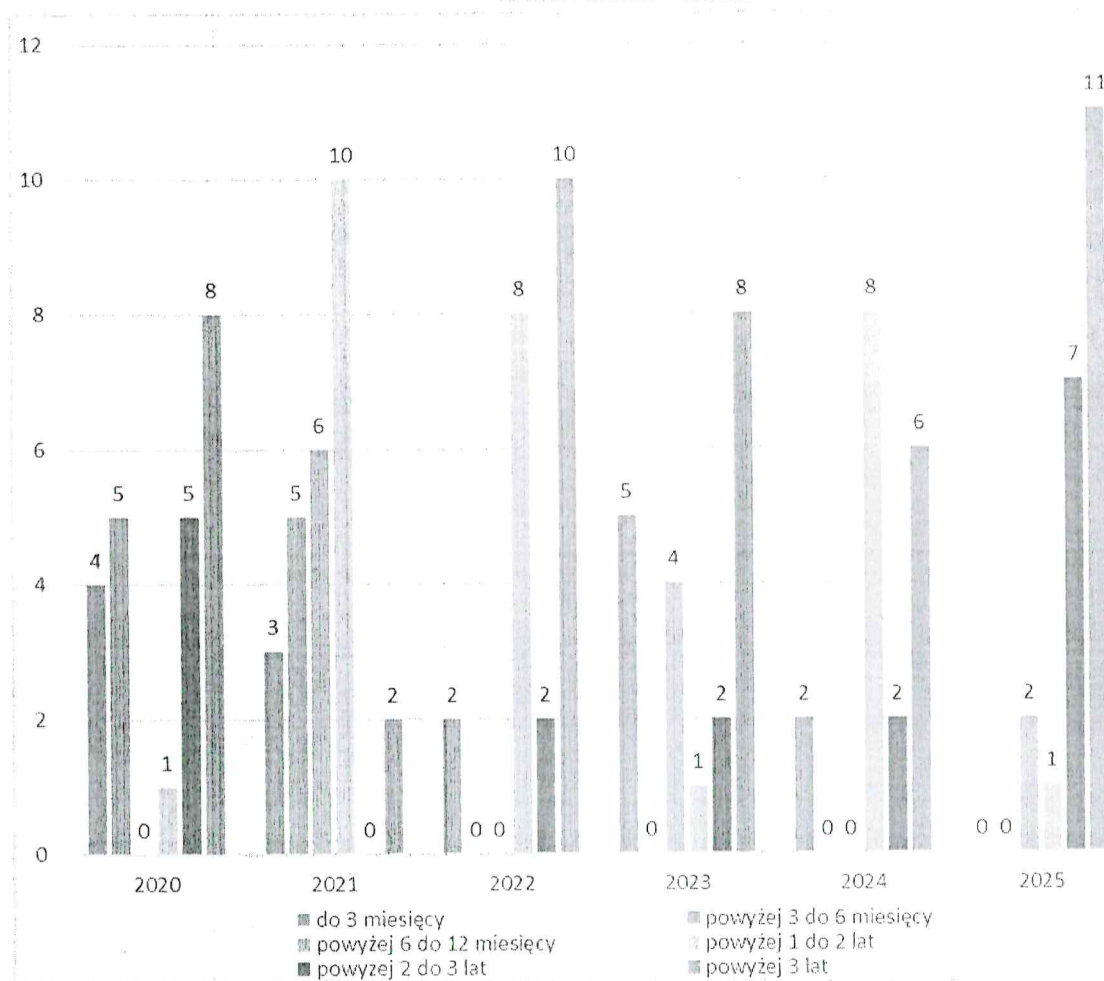

Tabela nr 1. Wykształcenie rodzin zastępczych w Łomży*

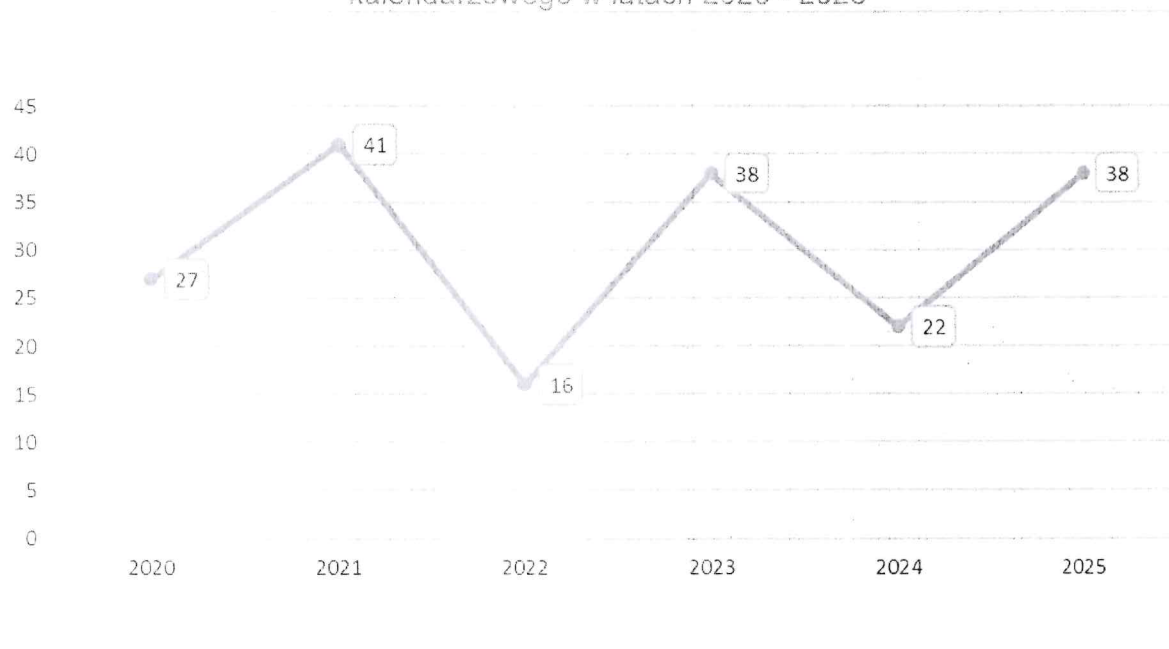
Wykształcenie	Kobiety	Mężczyźni
Podstawowe	6	0
Zasadnicze zawodowe	9	10
Średnie	21	8
Wyższe	8	3

*dane na 2025 rok

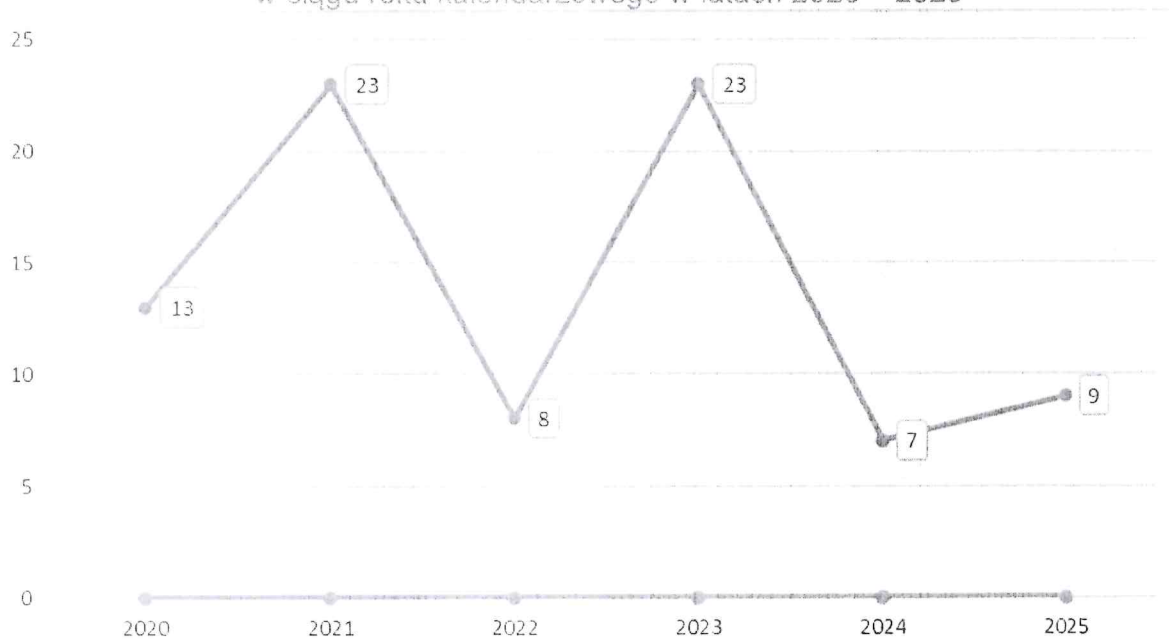
Wykres nr 4. Czas pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej – rodziny zawodowe w latach 2020 - 2025

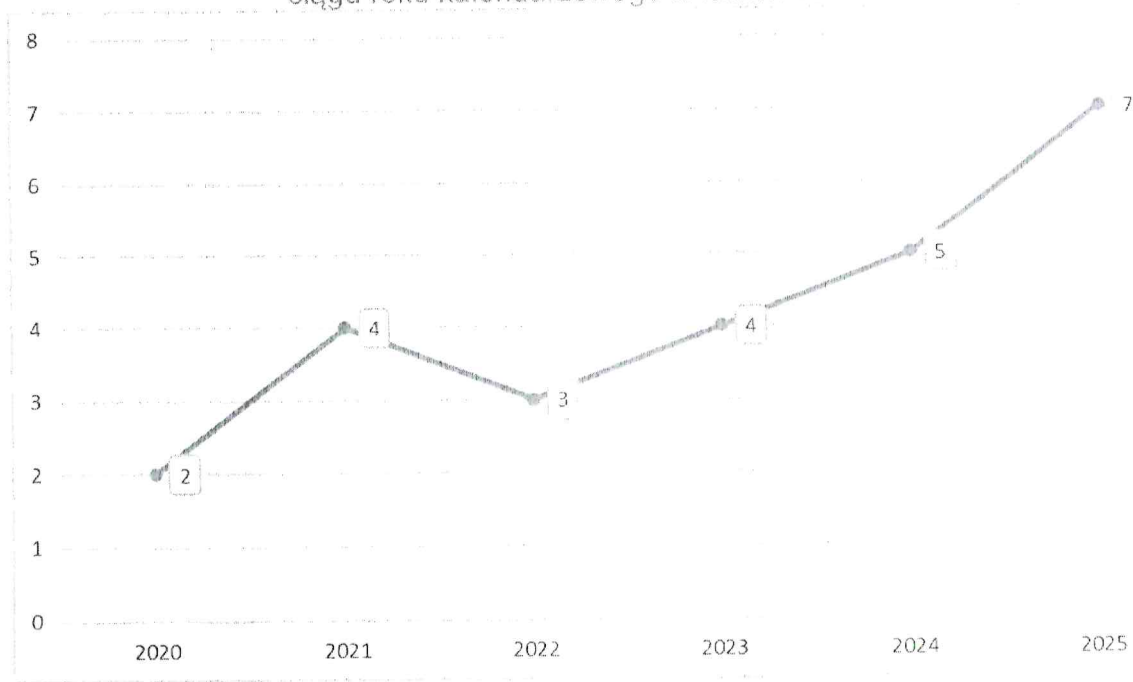
Wykres nr 5. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w ciągu roku kalendarzowego w latach 2020 - 2025

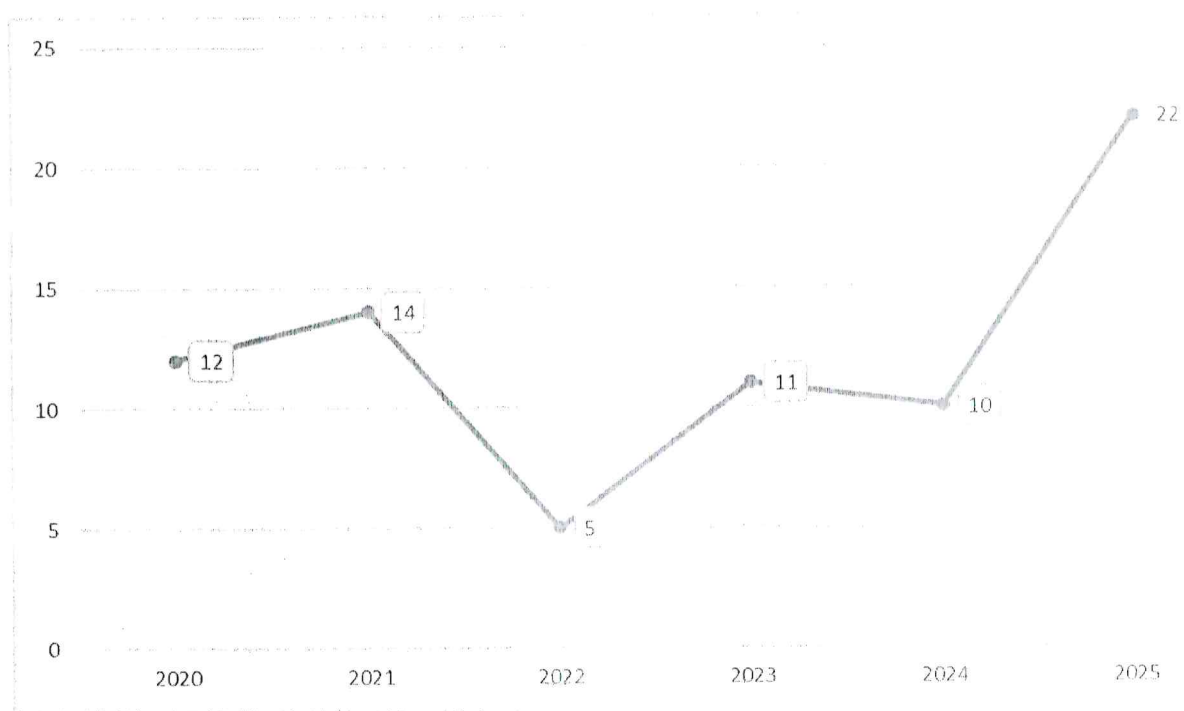
Wykres nr 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych w ciągu roku kalendarzowego w latach 2020 – 2025

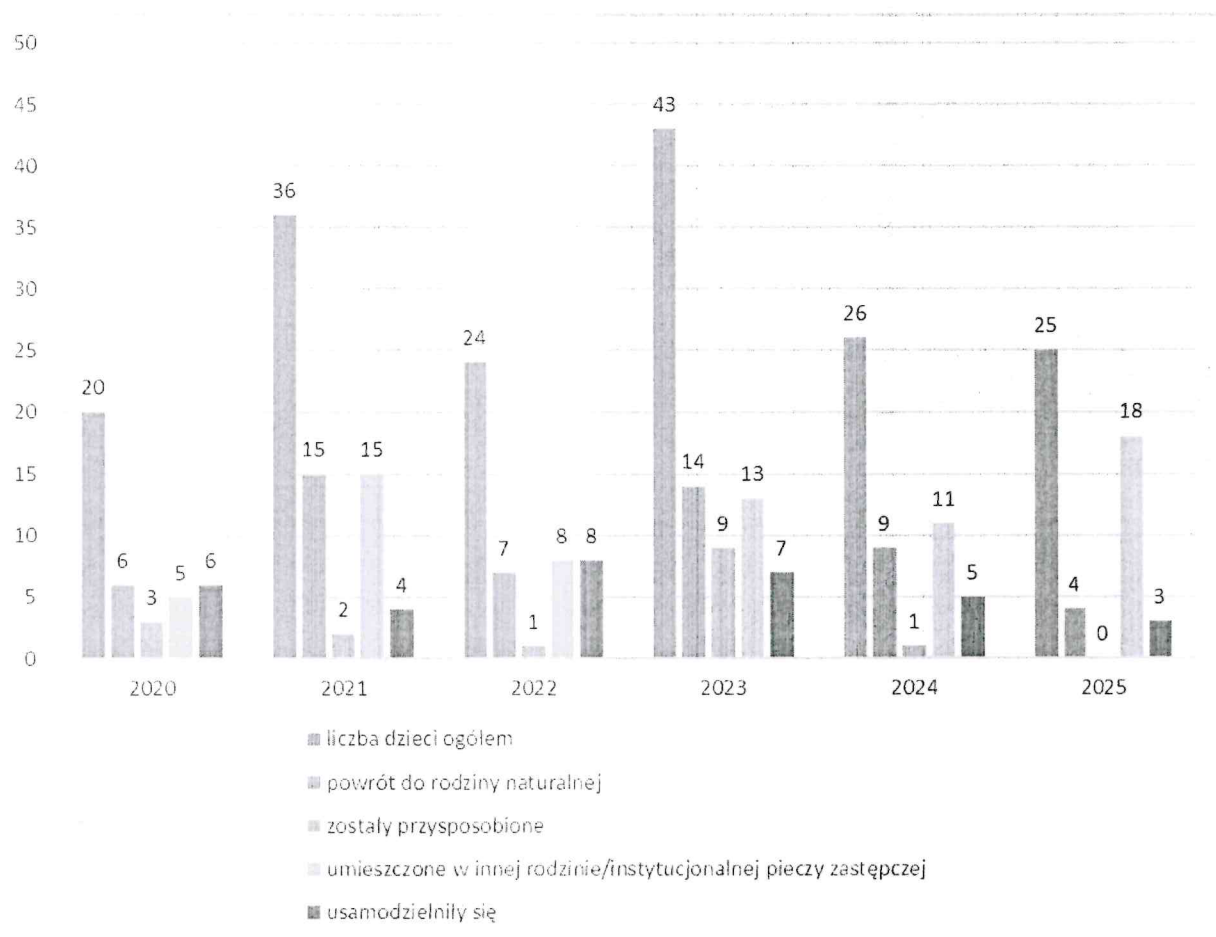
Wykres nr 7. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych w ciągu roku kalendarzowego w latach 2020 – 2025

Wykres nr 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w ciągu roku kalendarzowego w latach 2020 – 2025

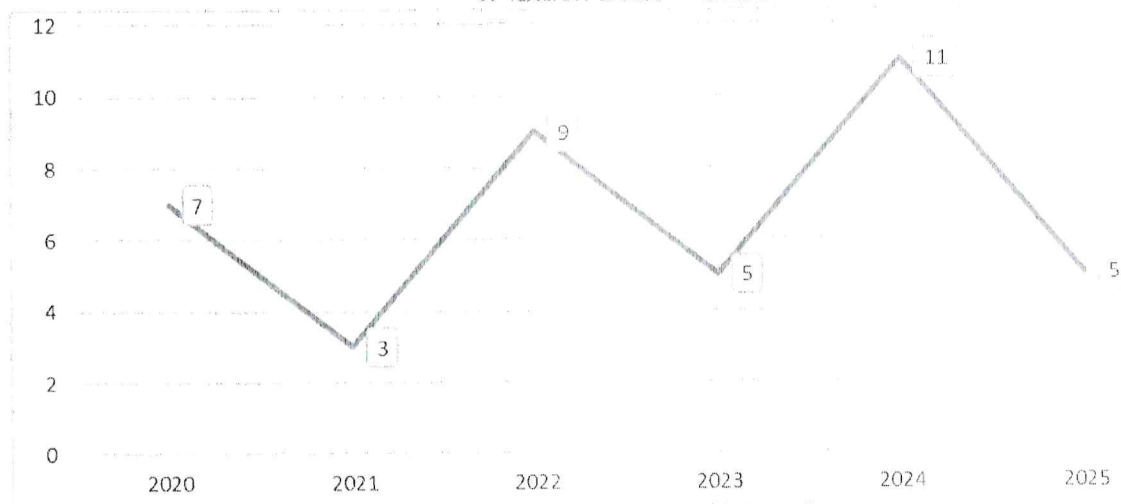

Wykres nr 9. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020-2025

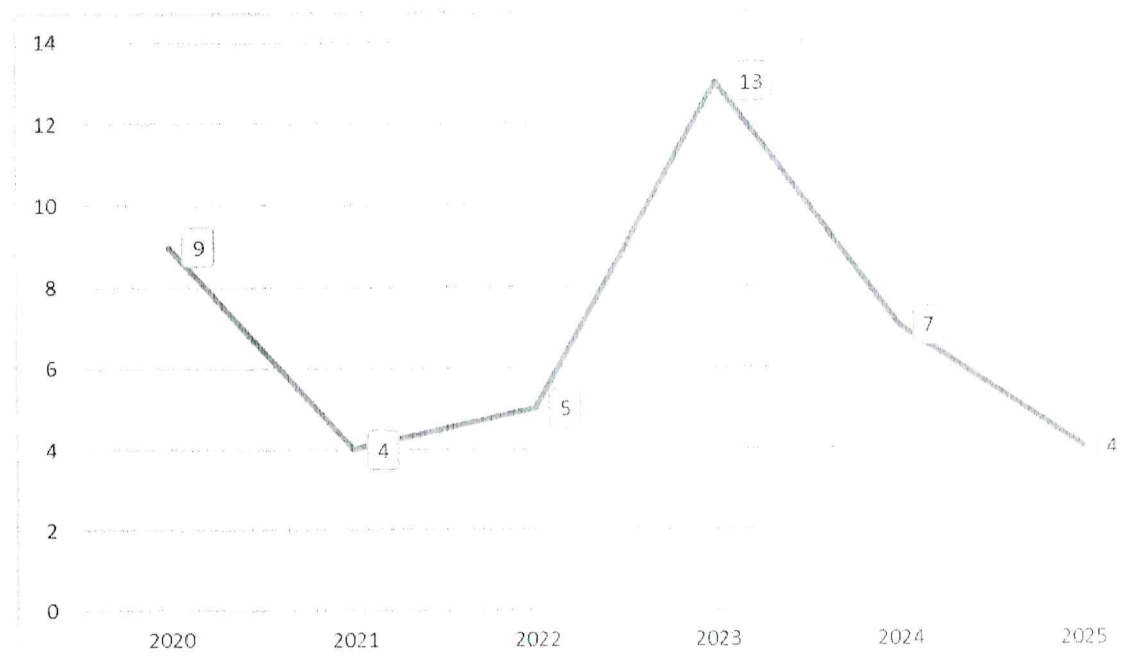

Regulowanie sytuacji prawnej dzieci:

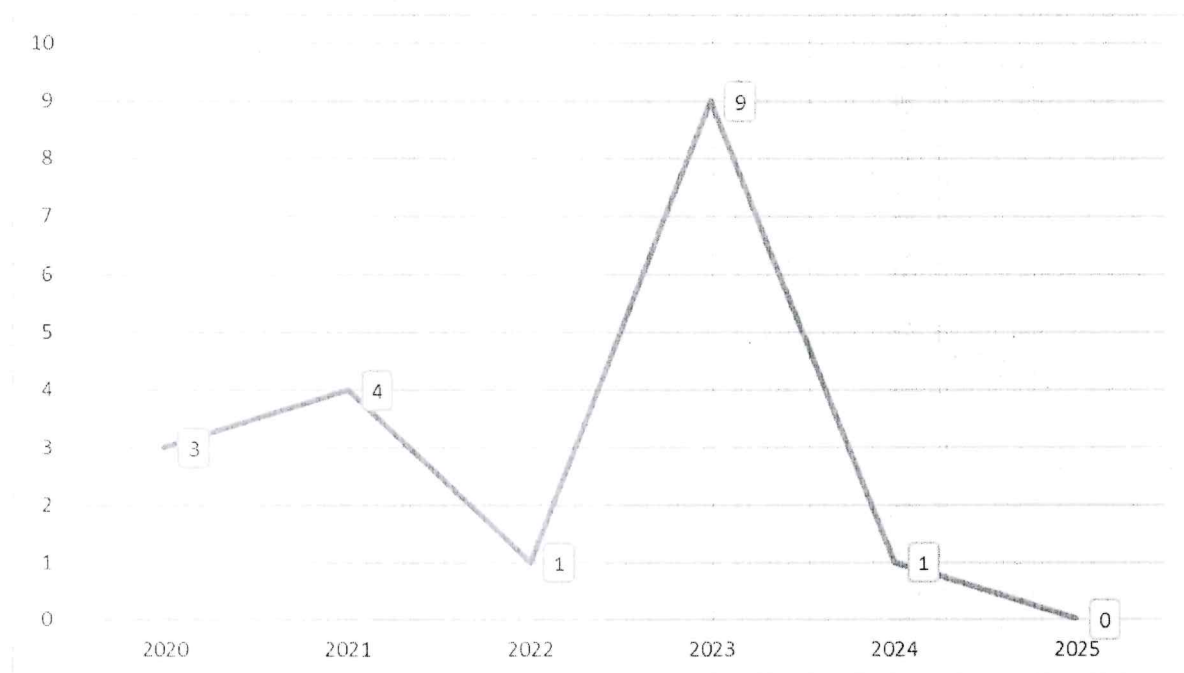
Wykres nr 10. Wnioski do Sądu Rejonowego o pozbawienie władzy rodzicielskiej w latach 2020 – 2025

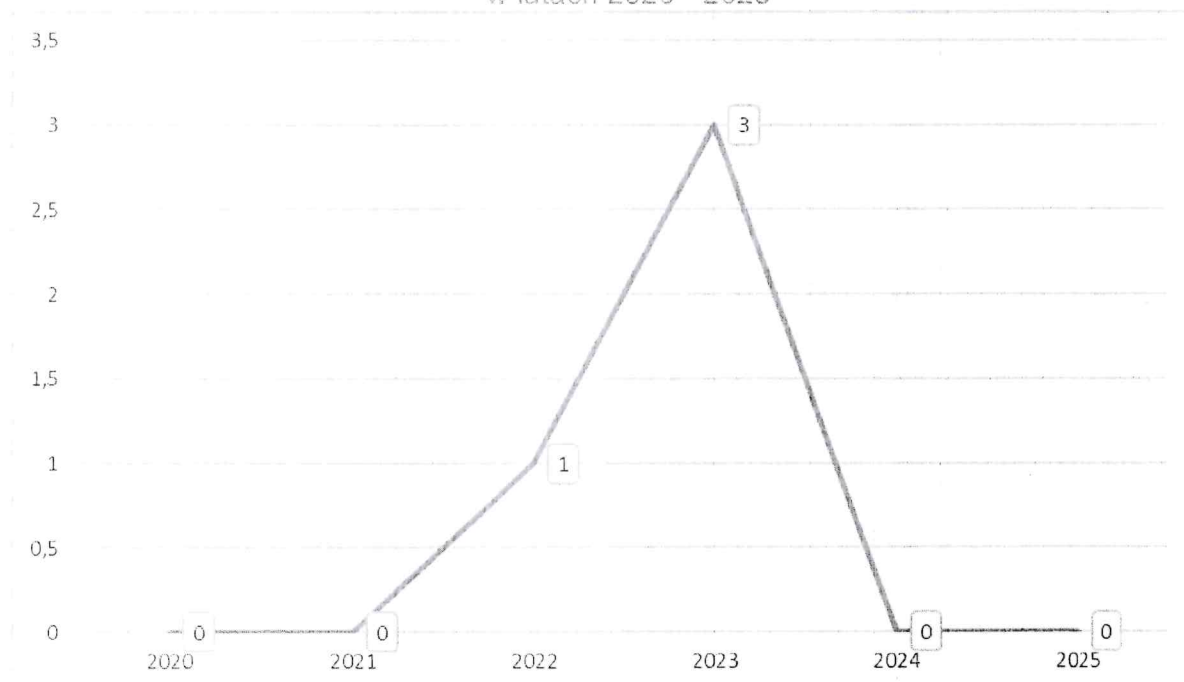
Wykres nr 11. Dzieci zgłoszone do adopcji w latach 2020 – 2025

Wykres nr 12. Dzieci adoptowane w latach 2020 – 2025

Wykres nr 13. Noworodki pozostawione po urodzeniu na oddziale w szpitalu w latach 2020 - 2025

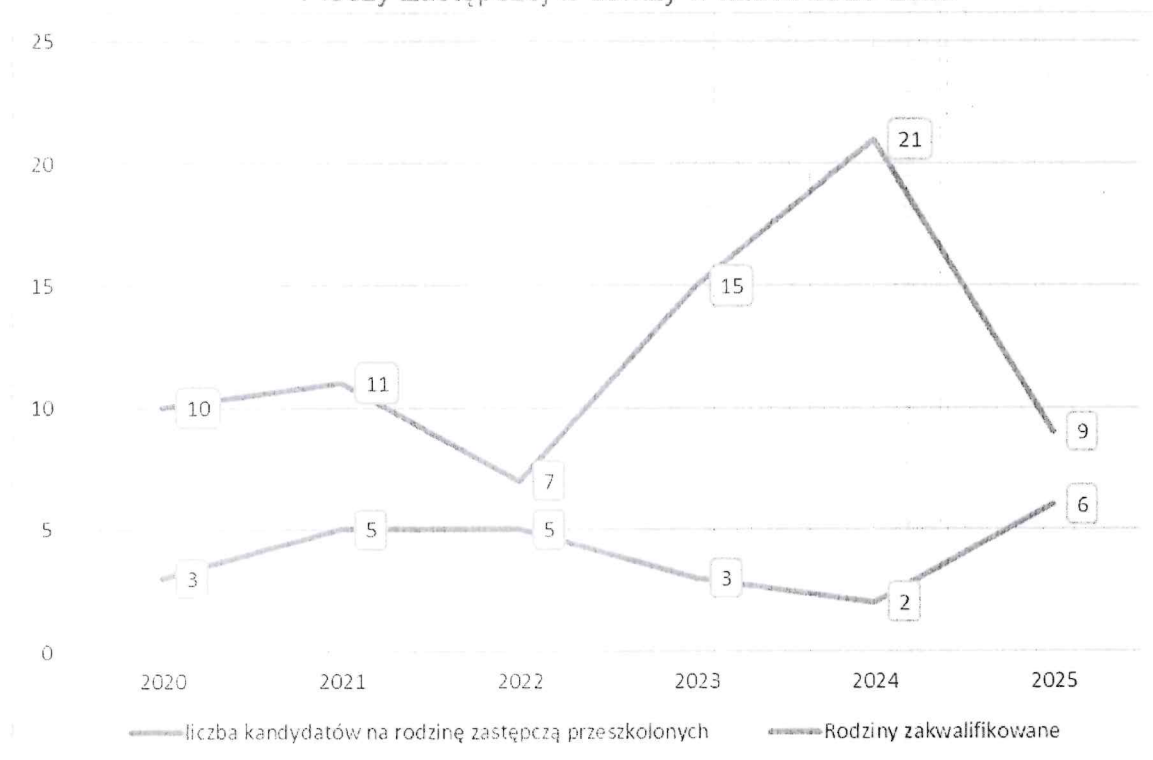
Centrum Usług Społecznych w Łomży, Dział Pieczy Zastępczej na podstawie art. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej współpracuje z różnymi instytucjami i osobami tj. środowiskiem lokalnym, instytucjami oświatowymi (szkołami, poradnią psychologiczno – pedagogiczną, przedszkolami), Sądem, Policją, Prokuraturą, Urzędem Miejskim w Łomży, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkami adopcyjnymi zwłaszcza z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Białymstoku, Ośrodkiem Adopcyjnym Filia w Łomży, Ośrodkiem Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Łomży, Powiatowym Urzędem Pracy w Łomży, Kościołem Katolickim i organizacjami pozarządowymi, placówkami ochrony zdrowia. Współpraca ta odbywa się na różnych obszarach i stanowi podstawę do zwiększenia efektywności i jakości realizowanych usług w zakresie pieczy zastępczej. Przyczyniła się do zwiększenia wsparcia dla rodzin zastępczych, pełniejszej diagnozy wychowanków pieczy zastępczej, dostosowania metod pracy do możliwości podopiecznych, zapewnienia pieczy zastępczej małoletnim, poprawy warunków mieszkaniowych, zapewnienia pracy usamodzielnianym wychowankom, promocji rodzicielstwa zastępczego, zorganizowania wypoczynku letniego oraz wsparcia materialnego, psychologicznego i prawnego rodzin zastępczych i rodziców biologicznych. Na bieżąco prowadzona jest współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie tworzenia planów pomocy dziecku, wymiana informacji podczas posiedzenia zespołu ds. oceny sytuacji dziecka i zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej ma olbrzymie znaczenie dla osiągnięcia głównego celu, jakim jest powrót dziecka do rodziców biologicznych.

Centrum Usług Społecznych w Łomży, Dział Pieczy Zastępczej, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej wypracował płaszczyznę współdziałania z sąsiednimi powiatami. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje samorządy do zapewnienia dzieciom poniżej 10 roku życia rodzinnej opieki zastępczej, wykluczając w ten sposób pobyt małych dzieci w opiece instytucjonalnej. W Mieście Łomża dzięki sprawności organizacyjnej Centrum Pieczy Zastępczej, obecnie Działu Pieczy Zastępczej i zaangażowaniu rodzin zastępczych jest zachowana granica ustawowa wieku dzieci umieszczanych w opiece instytucjonalnej. Standardy dotyczące pieczy zastępczej tj. ograniczanie opieki instytucjonalnej na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej jest realizowana w Łomży od 2009 r. Działania te będą kontynuowane, aby zabezpieczać potrzeby Miasta w tym zakresie. Chociaż jest trudno, brak kandydatów na rodziny zastępcze i złożoność problemów wychowawczych dzieci powoduje, że opiekunowie zastępczy rezygnują z opieki nad zaburzonymi dziećmi w wieku do 10 roku życia, są zmęczeni i wypaleni zawodowo, a to zniechęca do dalszego pomagania. Czas pobytu małoletnich w rodzinach zastępczych uległ w ostatnich latach znacznemu wydłużeniu. Przyczyną są trudności w regulowaniu sytuacji prawnej dzieci, które do środowiska rodzinnego nie mogą wrócić i nikt z rodziny nie deklaruje woli opieki. Pozostają do pełnoletności w opiece zastępczej. Adopcja dla dziecka najlepiej w jak najmłodszym wieku byłaby szansą na stabilizację życiową, poczucie bezpieczeństwa i przynależności, daje większe możliwości rozwoju w każdej sferze życia. Im starsze dziecko tym trudniej o adopcję.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest odpowiedzialny za prawidłowe diagnozowanie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz okresowe oceny rodzin zastępczych. Ponosi też pośrednio odpowiedzialność za właściwe sprawowanie opieki i bezpieczeństwo dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych są wzmacniane poprzez szkolenia, które organizuje Dział Pieczy Zastępczej i działające przy nim Stowarzyszenie Edukacyjno-Pomocowe „EMPATIA” w Łomży. Udział w szkoleniach doszkalcących rodzin zastępczych zawodowych jest obowiązkowy. Ze szkoleń korzystają też rodziny niezawodowe i spokrewnione.

CPZ szkoliło kandydatów na rodziny zastępcze zgłoszone przez sąsiednie powiaty. Zgodnie z ustawą Kwalifikacji dokonywał powiat miejsca zamieszkania kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową, dlatego tak duża różnica pomiędzy szkolonymi, a zakwalifikowanymi osobami. Liczba kandydatów na rodzinę zastępczą przeszkolonych są to pojedyncze osoby, natomiast kwalifikację otrzymuje małżeństwo.

Wykres nr 14. Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe w Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży w latach 2020-2025

*dane na dzień 31 grudnia każdego roku

Nie ma chętnych rodzin do współpracy w charakterze tzw. rodzin pomocowych, które w razie losowej niemożności sprawowania opieki przez rodzinę zastępczą czasowo mogłyby zaopiekować się dziećmi. Funkcjonowanie rodzin pomocowych jest odpłatne, zgodnie z ustawą, rodzina pomocowa musi ukończyć szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze.

Wcześniej funkcjonujące Centrum Pieczy Zastępczej i Stowarzyszenie Edukacyjno-Pomocowe „EMPATIA” w Łomży zintegrowało grupę rodzin zastępczych w Łomży, co skutkuje udzielaniem wzajemnej pomocy w sytuacjach trudnych i jest alternatywą dla funkcjonowania rodzin pomocowych. W miarę zgłaszania się chętnych na rodziny pomocowe DPZ przeprowadzi proces szkolenia i merytoryczne przygotowanie do czasowej opieki zastępczej. Obecnie Centrum Usług Społecznych w Łomży, (dawniej Centrum Pieczy Zastępczej) i Stowarzyszenie Edukacyjna – Pomocowe „EMPATIA” w Łomży korzystając z dotacji „Łomżyńskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Uzależnień” organizuje dzieciom z rodzin zastępczych, zajęcia socjoterapeutyczne, współfinansuje wyjazdowe wakacyjne warsztaty terapeutyczne dla rodzin zastępczych z dziećmi, wyjazdy opiekunów zastępczych w ramach profilaktyki przeciw wypaleniu zawodowemu, organizuje okazjonalne spotkania dla dzieci i rodzin zastępczych.

V. Finansowanie rodzin zastępczych

Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, korzystnie zmienia wysokość miesięcznego wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinny dom dziecka, która wynosi minimum 4100 zł brutto. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie mniejszej niż 5084 zł brutto. W mieście Łomża zawodowe rodziny zastępcze mogą liczyć na wynagrodzenie wyższe niż minimalnie ustalone przepisami. Rodzina zawodowa otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 5682 zł brutto, a rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 6778 zł brutto. Ponadto rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego za pobyt, co najmniej jednego dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności lub więcej niż 3 dzieci przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym otrzymuje dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia.

Uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowania wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024-2027” ustanowiono, że w okresie od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2027 r. rodzinie zastępczej zawodowej przysługuje dodatek do wynagrodzenia w wysokości 1000 zł brutto miesięcznie.

Rodzinie zastępczej udzielana jest pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Wysokość świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka:

- Rodzinie zastępczej spokrewnionej – 1002 zł miesięcznie.
- Rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka - 1517 zł

miesięcznie.

- Rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono dziecko na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich przysługuje dodatek w kwocie nie mniej jak 306 zł miesięcznie.

- Rodzinie zastępczej sprawującej opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności przysługuje dodatek nie mniej jak 306 zł miesięcznie.

Świadczenia podlegają corocznej waloryzacji ogłaszanej w Monitorze Polskim.

Wszystkie rodziny zastępcze mają prawo do świadczenia wychowawczego 800 zł (tzw. 800 plus) na każde dziecko przebywające w pieczy zastępczej na mocy Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz z Programu Dobry Start, jednorazowo w ciągu roku szkolnego 300 zł, na dziecko w wieku szkolnym tj. od 7 do 20 roku życia.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej do końca 2011 r. należało wyłącznie do zadań powiatu. Od 01.01.2012 r. zgodnie z art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Świadczenia rodzinom zastępczym w Łomży od 2002 r. nalicza i wypłacał MOPS, obecnie CUS w Łomży, Dział Świadczeń Środowiskowych. Świadczenia rodzinom zastępczym przyznaje się na wniosek rodziny. Dochody dziecka tj. renta rodzinna, alimenty od rodziców naturalnych przysługują rodzinie zastępczej w pełnej kwocie. Większość rodziców pomimo zasądzonych alimentów nie realizuje obowiązku alimentacyjnego. Rodzina zastępcza nie ma uprawnień do korzystania z funduszu alimentacyjnego. Renty rodzinne opiekunowie zastępczy dobrowolnie wpłacają na oddzielne konta oszczędnościowe dzieci z myślą o ich usamodzielnieniu.

Umowy z rodzinami zastępczymi zawodowymi zawiera się na okres nie krótszy niż 4 lata. Rodziny zastępcze mogą wnioskować o świadczenia fakultatywne np. na leczenie, wypoczynek dzieci, remont mieszkania.

Tabela nr 2. Koszty rodzinnej pieczy zastępczej w Łomży w latach 2020 – 2025 w zł

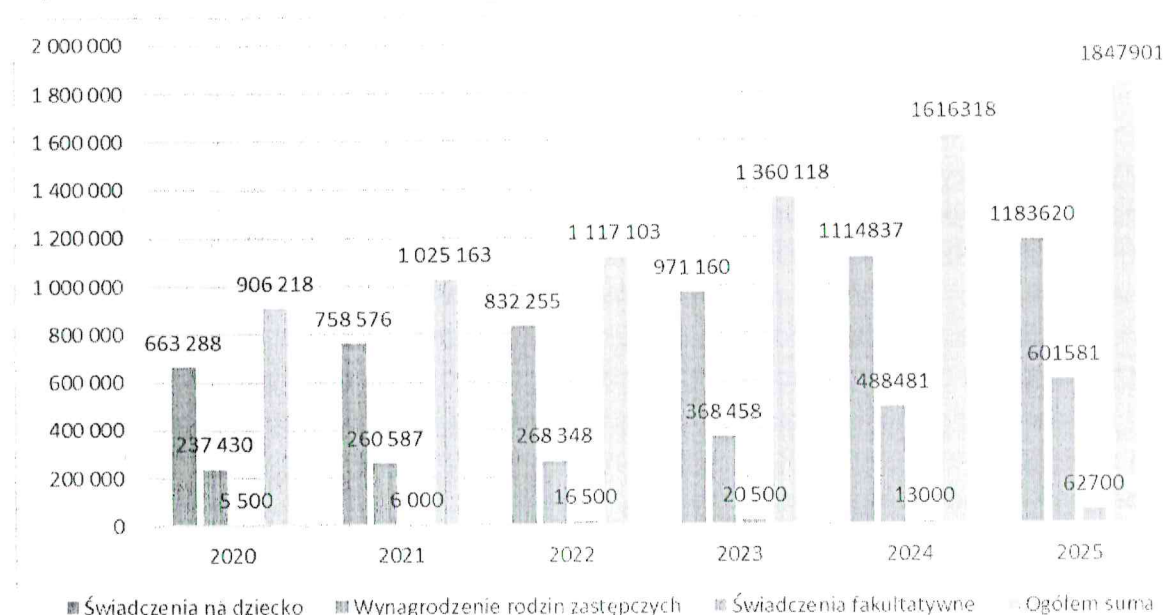
Koszt/rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Świadczenia obligatoryjne na dzieci*	658 788	758 576	832 255	971 160	1 114 837	1 183 620
Wynagrodzenie rodzin zastępczych	237 430	260 587	268 348	368 458	488 481**	601 581**
Świadczenia fakultatywne***	10 000	6 000	16 500	20 500	13 000	62 700
Suma	906 218	1 025 163	1 117 103	1 360 118	1 616 318	1 847 901

* świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz dodatki z tytułu niepełnosprawności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (ogółem wszystkich dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w danym roku)

** W wynagrodzeniu uwzględniono dodatek motywacyjny 1000 zł brutto miesięcznie

*** świadczenia fakultatywne np. leczenie, wypoczynek dzieci, remont mieszkania, jednorazowe świadczenie związane z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny zastępczej (ogółem wszystkie świadczenia w danym roku)

Wykres nr 15. Koszty rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 -- 2025 w zł

Rodziny zastępcze w Łomży są objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, mają też zapewnioną pomoc psychologa, pedagoga i prawnika. Ustawiczne doksztalcanie rodzin zastępczych jest zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, dlatego rodziny zastępcze z Miasta Łomża korzystają z oferty szkoleniowej DPZ oraz

Stowarzyszenia Edukacyjno-Pomocowego „Empatia”. Działania podejmowane przy DPZ i Stowarzyszenie integrują grupę rodzin zastępczych, wspierają je, organizują spotkania i imprezy okolicznościowe, wyjazdowe warsztaty szkoleniowe dla rodzin zastępczych, zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin zastępczych. Wspólne Wigilie i Pikniki na stałe wpisały się w kalendarz spotkań rodzin zastępczych.

Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu rodzin zastępczych jest istotną przesłanką do podejmowania przez DPZ i Stowarzyszenie „EMPATIA” inicjatyw, aby system rodzinnej pieczy zastępczej ewaluował i zaspokajał potrzeby Miasta.

Praca Działu Pieczy Zastępczej i działania Stowarzyszenia Edukacyjno-Pomocowego „EMPATIA” uzupełniają się, wdrażając nowe formy wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej.

VI. Instytucjonalna piecza zastępcza w Łomży

Funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720). Ustawa wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną zmierzające do deinstytucjonalizacji opieki zastępczej. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z cytowaną wyżej ustawą można umieszczać dzieci w wieku powyżej 10 lat. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na dotychczasowych zasadach mogły funkcjonować do 31 grudnia 2020r. W celu dostosowania Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Łomży do przepisów ww. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały z niej wyodrębnione dwa samodzielne lokale, w których prowadzone są dwie odrębne placówki opiekuńczo-wychowawcze, tj. obecnie istniejąca Placówka Opiekuńczo Wychowawcza w Łomży, lecz ze zmniejszoną liczbą miejsc z 24 na 14 typu socjalizacyjnego oraz druga pod nazwą Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Dom nad Narwią” w Łomży z 8 miejscami typu interwencyjno- socjalizacyjnego. Dnia 25 listopada 2020 r. Rada Miejska Łomży podjęła uchwałę w sprawie przekształcenia Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej w Łomży przy ulicy Rybaki 14, na mocy, której z dotychczas istniejącej placówki utworzono dwie odrębne jednostki organizacyjne, które rozpoczęły działalność z dniem 1 stycznia 2021 r. tj. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Łomży i Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom nad Narwią” w Łomży. Zachowano wspólną obsługę administracyjną, finansową, organizacyjną oraz specjalistyczną. W/w Placówki w Łomży zapewniają opiekę wychowankom w wieku od 10 lat do 18 lat. Pełnoletni wychowankowie, którzy kontynuują naukę, mogą przebywać w placówce do ukończenia 25 lat. Dla pełnoletnich wychowanków placówka posiada mieszkanie treningowe w budynku wielorodzinnym przy ul. Wojska Polskiego. Istnienie placówki interwencyjnej w Łomży jest niezbędne. Najbliższa placówka tego typu mieści się w Białymstoku.

Tabela 3. Liczba dzieci przebywających w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Łomży w latach 2020 – 2025

ROK	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba wychowanków w placówce	22	20 13-POW* 7-DNN*	18 10-POW* 8-DNN*	19 12-POW* 7-DNN*	20 12-POW* 8-DNN*	20 12-POW* 8-DNN*

*POW – Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza

*DNN – Dom nad Narwią

Wychowankowie są umieszczani w placówce opiekuńczo-wychowawczej na mocy postanowienia sądu rodzinnego, po wcześniejszym rozpoznaniu możliwości zapewnienia rodzinnej formy opieki zastępczej. Skierowania do placówki wystawia CUS (dawniej MOPS) realizujący zadania PCPR. Interwencyjne zabezpieczenie małoletniego może realizować policja, kurator sądowy lub pracownik socjalny. Do placówki opiekuńczo - wychowawczej dziecko może być też przyprowadzone przez rodzica naturalnego lub opiekuna prawnego, dalsze postępowanie w przedmiotowej sprawie prowadzi sąd rodzinny. O zabezpieczeniu interwencyjnym małoletniego w placówce niezwłocznie powiadamiany jest sąd rodzinny przez osobę lub instytucję dokonującą zabezpieczenia. Nie było przypadku umieszczenia małoletniego dziecka w pieczy zastępczej tylko z powodu ubóstwa rodziny. Przyczyny umieszczenia małoletniego w placówce lub rodzinie zastępczej to: przede wszystkim uzależnienie od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych, niewydolność wychowawcza rodziców, brak realizacji obowiązku szkolnego i inne zachowania zagrażające dobru dziecka.

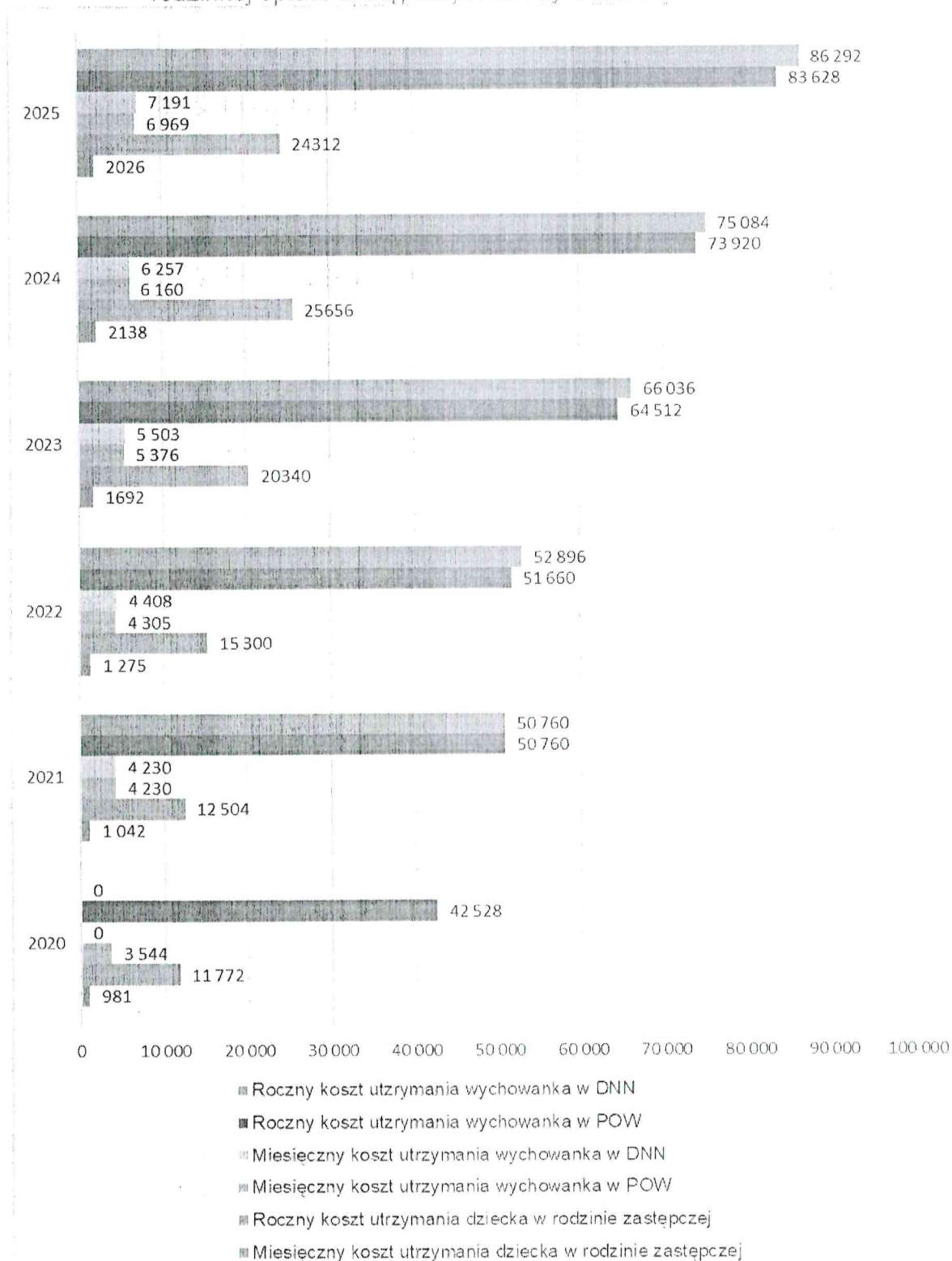
Tabela 4. Koszty utrzymania całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej w Łomży - koszt utrzymania wychowanka w latach 2020-2025 w zł

ROK/KOSZTY	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Roczny koszt	962 390	POW 813 660 DNN 163 111	POW 757 606 DNN 295 807	POW 983 514 DNN 550 936	POW 1 135 133 DNN 734 578	POW 1 356 081 DNN 871 267
Roczny koszt wychowanka	42 528	POW 50 760 DNN 50 760	POW 51 660 DNN 52 896	POW 64 512 DNN 66 036	POW 73 920 DNN 75 084	POW 83 628 DNN 86 292
Miesięczny koszt wychowanka	3 544	POW 4 230 DNN 4 230	POW 4 305 DNN 4 408	POW 5 376 DNN 5 503	POW 6 160 DNN 6 257	POW 6 969 DNN 7 191

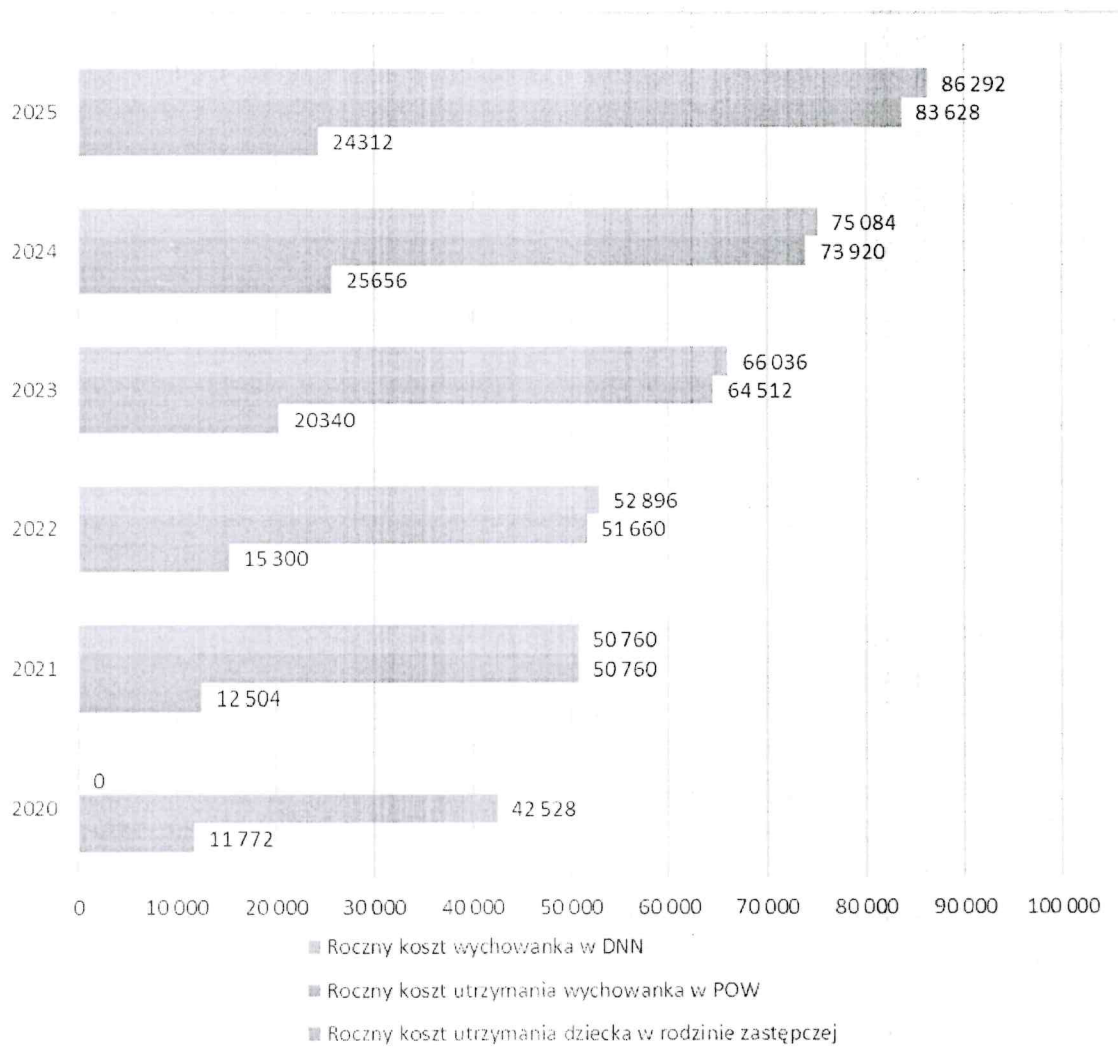
Tabela 5. Porównanie kosztów utrzymania wychowanka w placówce opiekuńczo-wychowawczej i w rodzinnej pieczy zastępczej w Łomży w latach 2020 – 2025 w zł

ROK/KOSZTY	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Roczny koszt wychowanka w placówce	42 528	POW 50 760 DNN 50 760	POW 51 660 DNN 52 896	POW 64 512 DNN 66 036	POW 73 920 DNN 75 084	POW 83 628 DNN 86 292
Miesięczny koszt wychowanka w placówce	3 544	POW 4 230 DNN 4 230	POW 4 305 DNN 4 408	POW 5 376 DNN 5 503	POW 6 160 DNN 6 257	POW 6 969 DNN 7 191
Średni roczny koszt dziecka w rodzinie zastępczej	11 772	12 504	15 300	20 340	25 656	24 312
Średni miesięczny koszt dziecka w rodzinie zastępczej	981	1 042	1 275	1 692	2 138	2 026

Wykres nr 16. Koszty utrzymania wychowanka w placówce opiekuńczo wychowawczej i w rodzinnej opiece zastępczej w Łomży w latach 2020 – 2025 w zł

Wykres nr 17. Porównanie kosztów rocznych pieczy zastępczej w mieście Łomża

Powyższe dane wykazują systematyczny wzrost kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej. Jest to wynikiem sytuacji gospodarczej kraju oraz wzrost świadczeń przyznawanych rodzinom zastępczym tj. np. fakultatywnych. Wbrew oczekiwaniom ustawodawcy wzrost wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych nie spowodował istotnego wzrostu liczby chętnych kandydatów na rodziny zastępcze. Koszt rodzinnej pieczy zastępczej w przeliczeniu na jednego wychowanka, jest znacznie niższy niż koszt opieki instytucjonalnej. Dodatkową zaletą rodzinnej pieczy zastępczej jest środowisko rodzinne niezbędne do prawidłowego rozwoju dziecka. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 2012 roku stanowi podstawę prawną do profesjonalnej rodzinnej opieki zastępczej oraz tworzenia systemu wsparcia rodzin zastępczych. Z zaprezentowanych powyżej danych wynika, że liczba młodzieży umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych utrzymuje się na poziomie kilkunastu osób. Osoby nastoletnie z zaburzeniami zachowania nie trafiają do rodzinnej pieczy zastępczej, nie ma rodzin zastępczych w Łomży wyrażających wolę opieki nad małoletnimi

umieszczanymi w pieczy zastępczej z Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Ostatnio zauważalny jest brak wzrostu rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, co wiąże się z brakiem liczby wolnych miejsc w rodzinach zastępczych dodatkowo jeszcze przedłużający się okres pobytu dzieci w rodzinach zastępczych. Dzieci przebywają w pieczy zastępczej, pomimo, że ich naturalni rodzice nie są w stanie, nie chcą lub nie mogą przejąć opieki. Sądy rodzinne bardzo ostrożnie pozbawiają władzy rodzicielskiej, dlatego zmniejszyła się liczba adopcji. Dzieci małe latami czekają na rodziców, którzy o nich zapomnieli, a duże dzieci powyżej 6 roku życia nie mają szans na adopcję.

Wieloletnia współpraca z sądami rodzinnymi, rozsądne decyzje i profesjonalne prowadzenie rodzinnej pieczy zastępczej oraz z zaangażowaniem prowadzona „asystentura rodziny” sprawia, że Sąd Rodzinny w Łomży wnioskuje do Działu Pieczy Zastępczej w Centrum Usług Społecznych w Łomży (dawniej Centrum Pieczy Zastępczej) o opinie w różnych sprawach opiekuńczych oraz zaprasza DPZ do udziału w wokandach sądowych.

VII. Praca z rodziną naturalną

W systemie pieczy zastępczej istotne znaczenie ma praca z rodziną naturalną dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej lub opiece instytucjonalnej. Wzmacnianie więzi emocjonalnych z dzieckiem oraz motywacja do działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej, realizowane jest przez asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników socjalnych zatrudnionych w CUS w Łomży. Asystentura rodziny jest w Łomży realizowana od 2012 roku, poprzez wsparcie, pracę dydaktyczną z rodzinami, pomocniczość asystentów w codziennym funkcjonowaniu rodziny, a w szczególności działania wzmacniające predyspozycje opiekuńczo-wychowawcze rodziców, często nieprzygotowanych do rodzicielstwa i dorosłego życia. Wsparcie rodzin niewydolnych wychowawczo przyczynia się do ograniczenia napływu dzieci do pieczy zastępczej.

Elementem motywującym rodzinę do sprawowania bezpośredniej pieczy nad swoimi dziećmi jest świadczenie wychowawcze 800+ i płatny urlop macierzyński.

W środowisku rodzin dysfunkcyjnych nie zawsze ma to wpływ, na jakość sprawowanej opieki.

Umiejscowienie asystentury rodziny przy organizatorze pieczy zastępczej tj. w Dziale Pieczy Zastępczej w Centrum Usług Społecznych w Łomży, pozwala na bliską i w codzienną współpracę z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej ma to pozytywny wpływ na efekty pracy, realizację planów pracy z rodziną i dzieckiem oraz daje racjonalną ocenę zasadności zabezpieczenia dziecka w pieczy zastępczej czy ewentualnego powrotu pod opiekę rodziców. Aktywność służb nie wystarcza, gdyż możliwość oddziaływania na postawy rodzicielskie służb społecznych i kuratorskich jest ograniczona. Bez woli współpracy i chęci dobrej zmiany ze strony rodziców dziecka, działania służb społecznych nie mają mocy sprawczych. Wtedy należy chronić dziecko i dążyć do zabezpieczenia jego przyszłości.

VIII. Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

Maksymalny okres pobytu w pieczy zastępczej określa ustawa: do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jak do 25 lat. Po ukończeniu 18 lat dalszy pobyt w rodzinie zastępczej lub placówce jest możliwy za zgodą odpowiednio opiekunów zastępczych lub dyrektora placówki.

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, rodzinę zastępczą oraz domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, okręgowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, jeżeli orzeczenie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej nie zostało uchylone przysługuje pomoc pieniężna na kontynuację nauki, na zagospodarowanie i na usamodzielnienie.

Osoby opuszczające pieczę zastępczą znajdujące się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, kontynuujące naukę w różnych typach szkół mają możliwość skorzystania z:

- 1) pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki w wysokości 759 zł miesięcznie.
- 2) jednorazowej pomocy na usamodzielnienie w wysokości od 2 500 zł do 9 991 zł, w zależności od czasu pobytu i rodzaju rodziny zastępczej.
- 3) jednorazowej pomocy na zagospodarowanie w wysokości nie mniej jak 2 272 zł, świadczenie na zagospodarowanie dla wychowanków z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym wynosi nie mniej niż 4 542 zł.
- 4) zamieszkania w mieszkaniu treningowym do czasu ukończenia kształcenia nie dłużej jak do 25 roku życia.

W/w świadczenia otrzymują wychowankowie, którzy realizują program usamodzielnienia. Zmiany w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 7 października 2022 r. znoszą kryterium dochodowe wychowanka. Motywuje to do aktywności zawodowej w okresie kontynuowania nauki. Proces usamodzielnienia wychowanka rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności, wtedy wskazuje on opiekuna usamodzielnienia. Opiekunem usamodzielnienia mogą być osoby tworzące rodzinę zastępczą, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny centrum usług społecznych, pracownik placówki lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez dyrektora centrum usług społecznych. Indywidualny Program Usamodzielnienia sporządza się, co najmniej na miesiąc przed ukończeniem przez wychowanka pełnoletności. Podlega on aktualizacji w zależności od sytuacji życiowej wychowanka. Procedury usamodzielnienia wychowanków wszystkich form pieczy zastępczej są w kompetencjach CUS w Łomży. Wychowankowie składają wniosek dotyczący usamodzielnienia i Indywidualny Program Usamodzielnienia opracowywany przy współpracy z opiekunem usamodzielnienia i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Świadczenia usamodzielnianym wychowankom wypłaca CUS na podane przez wychowanka konto bankowe. W procesie usamodzielnienia wychowankowie mają

możliwość czasowego mieszkania w tzw. mieszkaniu treningowym. Miasto Łomża dysponuje 3 mieszkaniami dla wychowanków pieczy zastępczej. Dwa mieszkania są w dyspozycji Centrum Usług Społecznych w Łomży, Działu Pieczy Zastępczej, przy ul. Polnej 16, utrzymywane z budżetu DPZ w Łomży. Trzecie mieszkanie mieści się w budynku wielorodzinnym przy ul. Wojska Polskiego w Łomży jest w dyspozycji Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej w Łomży. Możliwość korzystania z mieszkań treningowych mają pełnoletni wychowankowie kontynuujący naukę. Zaradność życiowa usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków wychowawczych jest często nieadekwatna do ich wieku. Brak wsparcia ze strony rodziny naturalnej ma psychologicznie i społecznie negatywny wpływ na postawę wychowanka wchodzącego w dorosłe życie. Liczba wychowanków przebywających w pieczy zastępczej do usamodzielnia wzrasta. Jest to konsekwencją pasywności rodziców naturalnych i mniejszej liczby adopcji.

Zaniedbania emocjonalne, edukacyjne będące pokłosiem nieszczęśliwego dzieciństwa, pomimo trudów opiekuńczo - wychowawczych w pieczy zastępczej, utrudniają start w dorosłe życie. Piecza zastępcza w sposób niewystarczający przygotowuje do samodzielnego społecznego funkcjonowania. Brak perspektyw samodzielnego mieszkania i pracy przyczynia się często do powrotu w środowisko zdemoralizowane, pasywne zawodowo, społecznie wykluczone. Wychowankowie przejmują często postawę roszczeniową wzorując się na swoich rodzicach, którzy nie pracują, a utrzymują się ze świadczeń z pomocy społecznej. Przyznawane świadczenia, bez profesjonalnego wsparcia i poradnictwa, tylko na krótki okres poprawiają status osoby usamodzielnionej.

Tabela 6. Koszty usamodzielnienia wychowanków z pieczy zastępczej w Łomży w latach 2020 – 2025 w złotych

ROK	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Usamodzielnienia wychowanków w tym:	83 690	58 979	41 751	86 248	136 824	194 480
Koszt na kontynuowanie nauki	53 093	34 360	38 274	43515	80 753	111 360
Koszt na usamodzielnienie	24 289	16 262	0	33 053	47 915	64 944
Koszt na zagospodarowanie	6 308	8 357	3 477	9 680	8 156	18 176
Liczba osób usamodzielnionych	12	10	10	11	12	15
Z rodzin zastępczych	10	6	6	7	7	9
Z Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej	2	4	4	4	5	6
Z pozostałych placówek min. z MOW, DPS	0	0	0	0	0	0

Tabela 7. Przewidywane usamodzielnienia 2026-2028 – młodzież od 16 roku życia.

L.P.	Rodzaj rodziny	Ilość osób
1.	Rodziny spokrewnione	10
2.	Rodziny niezawodowe	4
3.	Rodziny zawodowe	3
4.	Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza	11
5.	Razem	28

Tabela 8. Osoby będące w procesie usamodzielnienia*

L.P.	Rodzaj rodziny	Ilość osób
1.	Rodziny spokrewnione	5
2.	Rodziny niezawodowe	2
3.	Rodziny zawodowe	1
4.	Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze	4
5.	Razem	12

* na dzień 31 grudnia 2025 r.

IX. Program na lata 2026-2028

Celem głównym Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Łomża na lata 2026-2028 jest rozwój i wspieranie systemu pieczy zastępczej. Jest on zgodny z ogólną koncepcją programu opracowanego w tym zakresie na poziomie województwa oraz z kierunkami polityki prorodzinnej państwa jak i wypracowanymi obowiązującymi już standardami w zakresie pomocy rodzinie i dziecku obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej o wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego.
2. Budowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia z uwzględnieniem rozwoju pieczy zastępczej.
3. Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dla dzieci w nich umieszczonych.
4. Inicjowanie działań zmierzających do minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
5. Rozwój skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych.
6. Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, które z różnych powodów nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej

Harmonogram działań

1. Cel szczegółowy: Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej o wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego.			
L.P.	Działania	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
1.	Kreowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.	- Organizowanie lokalnych akcji promujących rodzicielstwo zastępcze. - Coroczna organizacja spotkania z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz innych imprez okolicznościowych. - Publikacje w mediach artykułów promujących problematykę rodzicielstwa zastępczego.	- Wzrost liczby kandydatów na rodziny zastępcze. - Zwiększenie świadomości społecznej o potrzebie funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej.

2.	Promocja i wspieranie działalności organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej oraz wolontariatu na rzecz rozwoju pieczy zastępczej	- Rekomendowanie i wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. - Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny. - Propagowanie pracy wolontariuszy na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy. - Wspieranie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi przy realizacji wspólnych projektów na rzecz podnoszenia standardów pieczy zastępczej.	- Stworzenie dogodnych warunków do rozwoju coraz większej liczby organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta na rzecz pieczy zastępczej. - Większy udział organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej. - Wzrost liczby chętnych wolontariuszy do pracy z dziećmi w pieczy zastępczej.
----	--	--	--

2. Cel szczegółowy: Budowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia z uwzględnieniem rozwoju pieczy zastępczej.

1.	Wspieranie działań na rzecz powstania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej	- Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. - Tworzenie sieci rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. - Wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i wolontariuszy. - Tworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	- Profesjonalne przygotowanie kandydatów na rodziny zastępczej, wyposażenie w niezbędne umiejętności i wiedzę - Zwiększanie kompetencji rodzin zastępczych. - Ograniczenie liczby rodzin zastępczych rezygnujących z tej funkcji.
2.	Tworzenie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia.	- Prowadzenie Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej rodzin zastępczych i dzieci w pieczy zastępczych oraz usamodzielnianych wychowanków. - Organizowanie posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej - Tworzenie projektów wspierania rozwoju pieczy zastępczej z uwzględnieniem jej specyficznych potrzeb. - Praca z rodziną naturalną na rzecz powrotu dziecka z pieczy. - Wskazanie lokalu mieszkalnego o pow. ok 120 m² z przeznaczeniem dla rodzinnego domu dziecka	- Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny zastępczej. - Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. - Efektywne wykorzystanie miejsc w pieczy zastępczej - Dostosowanie systemu Pomocy i wsparcia do specyficznych potrzeb dziecka. - Wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku - Wypracowanie wspólnych systemów i procedur współpracy i działania. - Powstanie rodzinnego domu dziecka
3. Cel szczegółowy: Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dla dzieci w nich umieszczonych.			
1.	Zwiększenie	- Poszerzenie usług	- Ograniczenie liczby

	dostępności do specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dzieci w nich umieszczonych	specjalistycznego poradnictwa o prowadzenie terapii. - Ustawiczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej. - Zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej i terapii. - Organizowanie szkoleń zapobiegających wypaleniu zawodowemu dla rodzin zastępczych, koordynatorów i wychowawców. - Podejmowanie działań na rzecz harmonijnego rozwoju dzieci w pieczy zastępczej.	rodzin zastępczych zagrożonych wypaleniem zawodowym. - Poprawa efektywności pracy koordynatora, Pozytywny wpływ na budowanie relacji z rodziną zastępczą oraz wychowawcy w opiece nad nastolatkami. - Mniejsza liczba dzieci z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
4. Cel szczegółowy: Inicjowanie działań zmierzających do minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej			
1.	Działania zmierzające do ograniczania czasu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.	- Wnioskowanie o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka. - Współpraca z kuratorami, pracownikami socjalnymi, asystentami rodzinnymi. - Stały monitoring sytuacji dziecka w rodzinie. - Praca z rodziną biologiczną dziecka przebywającego w placówce lub w rodzinie zastępczej na rzecz jego Powrotu do rodziny. - Wypracowanie wspólnego systemu pracy z rodziną biologiczną dziecka wszystkich instytucji zaangażowanych w pracy z dzieckiem i rodziną. - Podejmowanie działań na rzecz przywracania więzi rodzinnych praca z rodzicami naturalnymi. - Monitoring sytuacji rodziny	- Zwiększenie oferty wsparcia dla rodzin biologicznych podejmujących starania na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę - Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych lub zgłaszanych do adopcji. - Skrócenie czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

		po jej reintegracji. - Stała współpraca z Sądem, Ośrodkiem Adopcyjnym.	
5. Cel szczegółowy: Rozwój skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych			
1.	Wspieranie działań na rzecz skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych.	- Inicjonowanie programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej młodzieży opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo – wychowawcze. - Tworzenie Indywidualnych Programów Usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek, wspieranie w ich realizacji, aktualizacja i dostosowanie do aktualnych potrzeb. - Wdrażanie programów psychol-edukacyjnych skierowanych do osób usamodzielnianych. - Realizacja projektów dofinansowywanych z UE związanych z procesem usamodzielnienia. - Zabezpieczenie mieszkań treningowych dla usamodzielnianych wychowanków. - Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia i mieszkania z zasobów miasta dla wychowanków pieczy zastępczej.	- Zwiększenie liczby usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę. - Zwiększenie atrakcyjności ofert wsparcia dla wychowanków dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb. - Podniesienie aspiracji życiowych i zawodowych młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą. - Nabycie umiejętności samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania społecznego i rodzinnego.
6. Cel szczegółowy: Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, które z różnych powodów nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej			

1.	Podnoszenie standardów instytucjonalnej pieczy zastępczej	-Troska o godne warunki mieszkaniowe wychowanków. - Rozbudzanie aspiracji życiowych wychowanków. -Współpraca z rodziną naturalną wychowanka, spełnianie potrzeby przynależności. - Podnoszenie kompetencji wychowawczych kadry pedagogicznej. - Motywowanie kadry wychowawców do aktywności w procesie usamodzielnienia wychowanka.	- Podniesienie poziomu edukacji wychowanków. - Odbudowanie więzi emocjonalnych z rodziną naturalną. - Przygotowanie wychowanka do samodzielnego społecznego funkcjonowania.
----	---	---	---

X. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2026-2028

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, art. 180 ust 1 wprowadza obowiązek planowania corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych. W poniższej tabeli ujęto również limit miejsc w opiece instytucjonalnej.

Tabela 9. Limit rodzin zastępczych zawodowych w Mieście Łomży w tym planowany na lata 2026 - 2028

Kierunki działań/lata	2025	2026	2027	2028
Rodziny zastępcze zawodowe	5	5	6	6
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	1	1	1	1
Rodzinne domy dziecka lub typu rodzinnego	0	0	0	1
Limit miejsc dla dzieci w instytucjonalnej opiece zastępczej	POW 14 DNN 8	POW 14 DNN 8	POW 14 DNN 8	POW 14 DNN 8

XI. Źródła finansowania programu

Środki finansowe na działania zaplanowane w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży w na lata 2026-2028 pochodzić będą z:

- 1) budżetu Miasta Łomży;
- 2) budżetów powiatów, które podpiszą porozumienia i gmin pochodzenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 3) budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych;
- 4) budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych;
- 5) funduszy europejskich;
- 6) funduszy organizacji pozarządowych;
- 7) innych programów i grantów.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki Miasta na prawach powiatu na bieżącą działalność. Zakłada się, że cele i działania pieczy zastępczej będą wyznaczały kierunki finansowania i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również wskazówkami do starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie poszczególnych działań programu.

XII. Realizatorzy programu

Głównymi realizatorami Programu jest Centrum Usług Społecznych w Łomży, Dział Pieczy Zastępczej realizujący zadania organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Placówka

Opiekuńczo-Wychowawcza w Łomży i Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom nad Narwią” w Łomży. W realizacji Programu niezbędny jest udział współrealizatorów tj:

- Rodzin zastępczych;
- Poradni Pedagogiczna – Psychologicznej w Łomży;
- Komendy Miejskiej Policji w Łomży;
- Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich;
- Kuratorów rodzinnych;
- Asystentów rodziny;
- Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe;
- Inne podmioty działające na rzecz systemu pieczy zastępczej.

XIII. Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie

- Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej;
- Wzrost liczby zabezpieczanych małoletnich w pieczy zastępczej;
- Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka;
- Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków;
- Brak kandydatów na tzw. rodziny pomocowe;
- Niezadowalająca współpraca ze strony naturalnych rodziców;
- Wydłużający się czas pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- Trudności w pozbawieniu władzy rodzicielskiej pomimo ewidentnych zaniedbań rodziców dzieci;
- Mała liczba przysposobień dziecka;
- Trudności we współpracy z innymi instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny;
- Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia);
- Brak zintegrowanego systemu usamodzielniania wychowanków.

XIV. Monitoring i ewaluacja

Stały monitoring programu będzie prowadzony przez Centrum Usług Społecznych w Łomży, Dział Pieczy Zastępczej, które jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej będzie oceniało realizację Programu oraz proponowało zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności Centrum Usług Społecznych, Dział Pieczy Zastępczej będzie analizowało stopień realizacji Programu dokonywany z właściwymi komisjami Rady Miejskiej.

XV. Zakończenie

Nawet, jeśli rodzina zastępcza nie zastąpi dziecku utraconej rodziny naturalnej, jeżeli nie uchroni go przed poczuciem krzywdy z powodu odtrącenia przez własnych rodziców, to jest szansa, że prawidłowe oddziaływania wychowawcze. Spokój

i atmosfera rodzinna oraz poczucie bezpieczeństwa umożliwią wejście w dorosłe życie z poczuciem własnej wartości, życiowej samodzielności i zaradności. Dlatego też, słuszne jest kontynuowanie prac nad doskonaleniem i stwarzaniem takich warunków, które pozwolą rodzinom zastępczym w sposób profesjonalny i przyjazny realizować zadania opiekuńczo - wychowawcze mając na uwadze dobrze pojęty interes dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza w Mieście Łomża już od wielu lat pełni rolę uzupełniającą, lecz nadal jest niezbędna z powodu licznych zabezpieczeń dzieci nastoletnich i braku Policyjnej Izby Dziecka w Łomży dla zabezpieczanych zdemoralizowanych nastolatków.

Program jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb określone zadania mogą ulegać modyfikacji. Uwidacznia on również, że każda forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania więzi i powrotu do rodziny naturalnej. Dziecku, które musi znaleźć się poza rodziną biologiczną należy stworzyć warunki najbardziej zbliżone do domu rodzinnego, niezależnie od tego na jak długo trafia do pieczy zastępczej. Adopcja jest ostatnim ogniwem pieczy zastępczej dającym małym dzieciom szansę na szczęśliwe dzieciństwo.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Działania i dokumenty: w zakresie rozwoju pieczy zastępczej regulują następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
2. Konwencja o Prawach Dziecka;
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684);
5. Rozporządzenie z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 395);
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 września 2023 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1929 z późn. zm.);
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Łomża na lata 2022-2030.

Opracowanie:

Centrum Usług Społecznych w Łomży:

- Ewa Zaniewska – Abdessak, Dział Pieczy Zastępczej
- Emalia Zaczek, Dział Świadczeń Środowiskowych

